

SLOVENSKI POROČEVALEC

LETO XIII, ŠTEV. 15

Ljubljana, petek 18. januarja 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 6 DIN

Pakt petih velesil bi pomenil korak nazaj v razvoju mednarodne skupnosti

Dr. Aleš Bebler o stališču Jugoslavije do novih sovjetskih razorožitvenih predlogov

Pariz, 17. jan. (Tanjug): Ko je član jugoslovanske delegacije dr. Aleš Bebler govoril včeraj v Političnem odboru o gosnutku sovjetske resolucije za razorožitev, je med drugim rekel: »Osnutek resolucije, ki ga je predložila sovjetska delegacija je zbirka predlogov, ki se tičejo različnih vprašanj glede miru in mednarodne varnosti. Nekatere izmed teh vprašanj je odbor zelo natančno proučeval, o nekaterih je sklenil, da jih ne bo obravnaval, tretji pa so končno tisti, ki so bili omenjeni že v predlogih sovjetske delegacije na prejšnjih zasedanjih Generalne skupščine, pa so bili zavrnjeni.

Kar se tiče vsebine sovjetskega predloga, potrjuje splošni vtis, da gre za popolnoma propagandne namene.

V prvem delu sovjetske resolucije je med drugim rečeno, da udeležbo v napadalnem Atlantskem paktu ni mogoče spraviti v sklad s članstvom Združenih narodov. Kakor je znano, ne spada Jugoslavija niti k Atlantskemu paktu niti h kakršni koli drugi regionalni organizaciji. Toda če bi se Jugoslavija izjavila o ohranjenem, oziroma napadalnem značaju določenih regionalnih organizacij, bi lahko marsikaj povedala o nekem regionalnem sistemu, ki ni omenjen v tej resoluciji, čigar agresivni pritisk na Jugoslovani občutimo že tri leta. Lahko bi na široko govorili tudi o vojaških oporiščih na tujem ozemlju, ki imajo veliko vlogo v organizaciji tega pritiska.

Drugi del sovjetske resolucije se nanaša na korejsko vprašanje, na tisto točko našega dnevnega reda ki smo jo sklenili odložiti. Tudi, če se ne bi ozirali na propagandni in polemični ton, s katerim je g. Višinski postavil to vprašanje in četudi bi proučili vsebino predloga, ki ga nam je postavil o korejskem vprašanju, kaj bi opazili? Prvi paragraf drugega poglavja sovjetske resolucije predlaga, naj bi bil 38. vzporednik črta premirja. Morda se še spominjate g. predsednik, da je jugoslovanski predstavnik v Varnostnem svetu postavil takšen predlog 25. junija 1950, gluh, ko so se začele sovražnosti v Koreji in ga je ponovil 27. julija istega leta. Prav tako se spominjate, da je vodja naše delegacije Kardelj med splošno razpravo na zasedanju Generalne skupščine leta 1950, postavil predlog za vzpostavitev premirja na 38. vzporedniku. To pomeni, da je zamislil o premirju na 38. vzporedniku v resnici zamislil, ki smo jo mi vztrajno poudarjali in za katero smo se zavzemali, kolikor smo mogli.

Toda ne smemo pozabiti, da je bila Sovjetska zveza v hipu, ko je Varnostni svet poslal poziv za premirje na 38. vzporedniku, se pravi 25. junija 1950, gluh, za ta poziv in da je njen predstavnik trdovratno molčal, dokler so severnokorejske sile napredovale. Prvikrat je izpregovoril besede »konec sovražnosti« 1. avgusta 1950, ko so severnokorejske čete zavzele malone vso Korejo. Seveda pa ni omenil usodnega vzporednika. Ze ta dejstva nam dajejo pravico, da se sedaj kar najbolj oprežno približujemo slehernemu sovjetskemu predlogu o tem vprašanju.

Tretji del sovjetske resolucije govori o prepovedi atomske bombe in nadzorstvu nad izvajanjem prepovedi.

Gospod Višinski očitno postavlja težnje svoje resolucije prav na ta njen del, G. Višinski je postavil v petek določene nove predloge, ki naj bi dozdnevno predstavljali važen odstop Sovjetske zveze in upravičevali ponovno razpravo o tem vprašanju, o katerem je ta odbor razpravljaj približno mesec dni, Generalna skupščina pa preteklo nedeljo z veliko večino sprejela resolucijo.

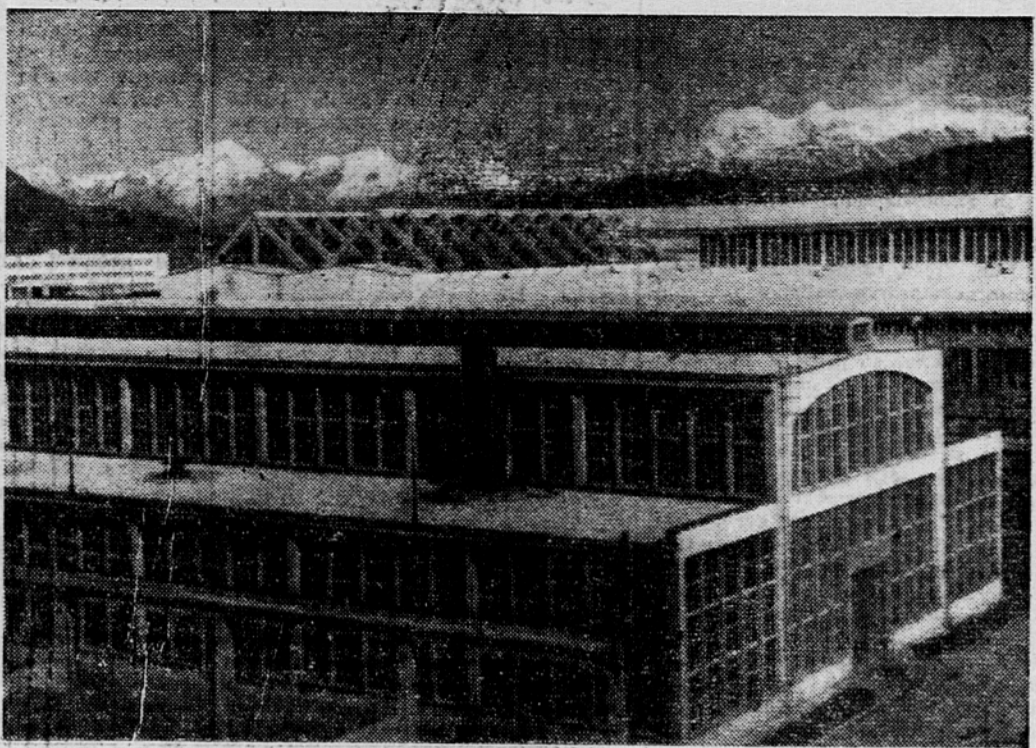
K tistemu delu sovjetske resolucije, ki znova predlaga zmanjšanje oborožitve in oboroženih sil velesil za eno tretjino, ne bi imel kaj pripomniti.

Slednjič najdemo na koncu resolucije svojega starega znanca — predlog o paktu petih velesil. Mi smo bili zmeraj proti tej zamisli, kar smo globoko prepričani, da je koncepcija izključnega sporazumevanja velesil v očitnem nasprotju z demokratičnimi

načeli naše Ustanovne listine in da pomeni korak nazaj v razvoju mednarodne skupnosti. Hkrati je zelo nevarno za stvar miru, saj bi bil mir, ki bi temeljil samo na sporazumu med velesilami, na zelo trhljih temeljih, kakor tudi jasno dokazuje zgodovina Evrope med dvema svetovni vojnama. Dogovori Hoare-Laval, Münchenska konferenca, sporazumi Molotov-Ribbentrop so bili dejansko samo uvod v drugo svetovno vojno.

Glede na vse to bo jugoslovanska delegacija glasovala proti sovjetski resoluciji v celoti. Ravno iz istih razlogov se bo vzdržala glasovanja o tistem delu resolucije, ki so nanaša na prepoved in nadzorstvo atomske bombe ter na Korejo. Kakor sem dejal, bo jugoslovanska delegacija glasovala za resolucijo Francije, Velike Britanije in ZDA, naj bi vse, kar se v sovjetski resoluciji nanaša na razorožitveni problem, poslali novi komisiji Varnostnega sveta v proučitev.

iz nič je zrastle v neverjetno kratkem času na obširnem prostoru ob gorenjski progi Litostroja — prvenec naše petletke. Danes izdeluje to podjetje turbinske naprave za vse hidrocentrale, ki jih gradimo v državi, tudi za največje. V letošnjem letu, ki je odlično za izpolnitev petletke, ima kolektiv te tovarne po družbenem planu še mnogo večje proizvodne naloge kakor lani.

Litostrojeve turbine so danes za 40% cenejše kakor pred dvema letoma

Bilo je v sredo in začelo se je skoraj točno ob napovedani četrti uri popoldne. S predlogom družbenega plana FLRJ za leto 1952 na kolennih ali v rokah so člani delavskega sveta Litostroja pazljivo sledili besedam dir. Franca Petarja. Razlagal jim je temeljne določbe tega plana s posebnim ozrom na njihovo lastno podjetje. Z zadovoljstvom so sprejeli novico, da je minimum izkoriščenosti kapacitet, ki je v strojegradnji za Slovenijo kot celoto določen s 93,5% za Litostroja 100%, kakor tudi to, da je stopnja akumulacije, ki je v tovarnah strojev, motorjev in delov v Sloveniji določena s 320% na plačni fond, za Litostroja znižana na 195%; zato namreč, ker gre za razmeroma mlado podjetje, v katerem proizvodnja še ni imela časa, da bi prebolela vse začetne težave. To pa ne pomeni, da dela kolektiv Litostroja slabo. Samo en dokaz za resničnost nasprotne trditve: En kg turbin, ki pridejo iz Litostroja, stane danes le še 60% teža, kar je stal pred dvema letoma.

Nikakor ne gre zameriti delavskim svetom Litostroja, če so začeli razpravo o referatu tov. direktorja z vprašanjem, kaj bo, če naredijo, ta ali oni izdelek ceneje, kakor je določeno. To vprašanje je namreč prevajala želja, doseči tako večji plačni fond in izboljšati s tem življenjske pogoje delavcev v podjetju. Direktor jim je odgovoril, da je to mogoče, če je tako znižanje stroškov posledica lastnih naporov v smislu zniževanja režije, dviganja produktivnosti dela in podobno. V tem primeru bodo pač delavci po svojih zaslugah deležni dela dobička, ki se tako poveča.

»Kako pa bo, če zamudimo pogodbeni rok dobave? V takem primeru nam kupec ne bo plačal in tako ne bomo imeli denarja, da bi plačali banki znesek akumulacije, kadar pride k njej po denar za plače.«
»Zelo pravilno,« je rekel tov. direktor. »Če bomo po lastni krivdi zamujali dobavne roke, je jasno, da ne bomo imeli denarja ne za plače, ne za istočasno plačilo akumulacije. Vendar se nam tega ni treba preveč bati. Kakor druga podjetja prejmemo tudi

mi ustrezajoč znesek obratnih kreditov, ki so v skladu s trajanjem našega tehnološkega procesa. Sami veste, da mine pri nas od naročila do dobave tudi leto dni in še več. Dalje nam morajo naši pogodbeni odjemalci po pravih plačati določeni odstotek kupnega zneska vnaprej, kakor je to v tej vrsti proizvodnje povsod na svetu. Res pa je, da naš sedaj še monopolni položaj ne bo dolgo trajal. Kar spomnite se, kako je bilo še do nedavnega. Naši kupci so bili srečni, da so le dobili naročene izdelke. Za ceno se niso mnogo pogajali. Ta ali oni kupec, ki so mu po dosežani praksi ob koncu leta zapadli vsi poračunski zneski, je v želji, da bi izkoristil ves kredit, celo dejal: Kar malo več računajte, nič zato! — Da tako je bilo, toda sedaj je tega konec in prav je, tako. Če bomo slabo delali in nam ne bodo zadoščali niti redni obratni krediti niti avansi, bomo morali najeti sami kredit in plačati zanj tudi obresti.

»Obresti bomo zaračunali kot strošek kupcu,« je znil nekdo.

»To ne bo šlo. Načelo rentabilnosti velja tudi za kupca in verjemite, da se bo branil plačati nekaj, kar smo zakrivali sami. Drugače bo seveda kupcu izdelek dobavimo, pa nam ne bi hotel ali mogel plačati. V takem primeru bomo denar seveda izterjali, pa čeprav sodniško.«

»V kalkulaciji prodajne cene je zelo važna postavka amortizacija naprav. Ali bomo računali in plačevali to amortizacijo za vse naše naprave?«
»Pri nas, kjer je minimum zmogljivosti določen s 100%, bomo gotovo plačevali amortizacijo za vse naprave. Drugače pa je tam, kjer je to minimum izpod sto. Stroji, ki ni v pogonu, se seveda ne obrabljata. Zato se bo tam amortizacija računala pač le od strojev, ki so v obratu.«

»Kdo bo kontroliral izpolnjevanje naših obveznosti do skupnosti?«
»Tudi to je hotel vedeti nekdo od svetnikov na tem razgovoru.«

»To je kaj preprosto. Prvič bo to kontrolirala Narodna banka in sicer z denarjem. Če bomo delali in redno imeli denar i za plače i za akumulacijo in vse drugo, Če ne, pa ne bo denarja. To je eno. Dalje pa so tu naši odjemalci. Za prazen nič ali slabo delo nam ne bodo dajali denarja. Prav gotovo nam ne bodo hoteli plačevati za naše napake. Če bo treba, se bodo tudi oni poslužili vseh zakonitih možnosti, da pridejo do pravic, ki jih imajo na podlagi z nami sklenjenih pogodb.«
»In kdo je izračunal našo zmogljivost?« — je hotel vedeti isti.

»To zmogljivost smo izračunali sami in ker je naše delo zelo važno pri dograditvi ključnih objektov, nam je bilo v okviru državnega družbenega plana določeno, da jo bomo izkoristili 100 odstotno. Mislim, da se s tem strinjate.«

Ker ni nihče sam od sebe razpravljal o tem, da po novem ne bo več zagotovljenih plač, temveč da bo služek posameznika v okviru skupnega plačnega fonda podjetja zavisel od njegove dejanske storilnosti, je direktor

ter svetniške vprašal, kaj mislijo o tem. — »Jasno, da je prav takoj, je bilo slišati pripombe, in videti je bilo, da gre pri tem za stvar, ki je svetnikom Litostroja že popolnoma jasna in na katero pripravljajo člani kolektiva že mesec, Cemu bi le plačevali nekoga, če ne dela ali če dela slabo! Kot dobri gospodarji, vedo, da tu ni drugega izhoda in celo več: To namreč, da to načelo ni samo socialistično, temveč s stališča poštenosti tudi edino pravično.«

Sovjetska resolucija o prepovedi atomskega orožja izročena razorožitveni komisiji

Pariz, 17. jan. V Političnem odboru OZN je v razpravi o predlogu, da se sovjetska resolucija o kontroli atomske energije prepusti razorožitvenemu odboru, govoril danes sovjetski zunanji minister Višinski. Dejal je, da ne more odgovorjati na vsa vprašanja, ki jih je postavilo nad 30 delegatov, ki pa so bila večinoma sovražna proti sovjetskemu predlogu. Predlog zahodnih velesil da se razprava o atomski kontroli prepusti razorožitvenemu odboru, je premišljena zarota, da se prepreči konstruktivna sovjetska resolucija. Ponovno je obdolžil zahodne velesile, da imajo napadalne namene, prav tako je napadel Atlantski pakt. Dejal je, da se proti Sovjetski zvezi ni treba braniti, ker ta nima nobenih napadalnih namenov. Obdolžil je tudi zahodne velesile, da nasprotujejo prepovedi atomskega orožja.

Nato je prešel odbor h glasovanju. Predlog, da se sovjetska resolucija o prepovedi atomskega orožja prepusti razorožitveni komisiji je bil sprejet s 53 proti 5 glasovom, dve državi nista glasovali. Proti predlogu so glasovale samo države sovjetskega bloka, glasovanja pa sta se vzdržali Indija in Argentina.

V posebnem političnem odboru so

Delavski svet rudarskih delavnic v Trbovljah je sprejel letošnji proizvodni načrt

Na svojem zadnjem zasedanju je delavski svet Centralnih rudarskih delavnic v Trbovljah potrdil med drugim tudi predlagani proizvodni načrt za leto 1952, ki je za 80% večji kakor lani. V Centralnih rudarskih delavnicah so letošnji proizvodni načrt postavili na osnovi dogovorov in pogodb s slovenskimi in drugimi rudniki v državi. Za izpolnitev tega načrta bo potrebna najmanj 180 novih kvalificiranih delavcev. Zaradi pomanjkanja delovne sile bodo letos še bolj skrbeli za mlajši strokovni kader in sicer na ta način, da bodo dobre delavce sproti nagrajevali, slabe in nedisciplinirane pa odpuščali. Trboveljske rudarske delavnice, ki so osvojele trg z mnogimi dobri izdelki, imajo za izpolnitev letošnjega obsežnega proizvodnega načrta zagotovljen tudi material za vse tiste naprave, ki jih bodo izdelali za opremo ključnih objektov.

ROJAKI ŽRTEV plovdivskega sodnega zločina PROTESTIRAJO

V Vranju, kjer je doma v Plovdivu na smrt obsojeni Danilo Dončić, se je zbralo več tisoč meščanov in okoličanov na shodu, ki je sprejel protestno resolucijo zaradi bolgarskega sodnega zločina v Plovdivu. Shoda sta se udeležila tudi oče in mati obsojenega Dončića, ki svojega sina že več let nista videla in sta zdaj v največjih skrbeh za njegovo življenje. Protestna resolucija je bila poslana zveznemu ministru za zunanje zadeve.

V Dragašu v Makedoniji pa je bila konferenca mladinskih organizacij, katere so se udeležili delegati iz vsega okraja. V Dragašu je bil rojen v Plovdivu na smrt obsojeni Tahil Redžepov in v brzojavki, ki so jo s konferenco poslali zveznemu ministru,

je rečeno: »Delegat konferenca mladinskih organizacij v Dragašu je globoko pretresla vest, da je bil Tahil Redžepov na insceniranem procesu v Plovdivu obsojen na smrt. Redžepov je bil zmerom vdan svoji domovini, zvesto je izpolnjeval vse svoje dolžnosti do nje. V Bolgariji pa je kot zaveden član organizacije Ljudske fronte delal za zblizanje med obema državama. Obremenil ga je izjava in obrekovalac Mursel Omerović, ki ga mi dobro poznamo kot neznačajnega. Tudi njegovi najozži sorodniki so na slabem glasu. Oče v Plovdivu je tihotapec in špekulant z valutami. Murselova brata, ki živita v Skoplju, pa sta bila že večkrat zaprta zaradi kaznivih dejanj.«

Zvišanje konzularnih taks in odprava taks za pakete CARE

Na predlog finančnega ministra je zvezna vlada spremenila uredbo o konzularnih taksah. Po novem se taks, ki se plačujejo za uradovanje diplomatskih in konzularnih predstavnikov naše države v tujini, zvišajo šestkrat. To zvišanje konzularnih taks je bilo uvedeno v zvezi z novo paritetno dinarja.

Finančni minister FLRJ pa je izdal odločbo, po kateri se oproščajo od plačevanja taks vsi paketi, ki jih organizacija CARE pošilja kot darilo našim državljanom. Ta oprostitve velja od dneva objave v zveznem Uradnem listu.

Mehaniki iz Makedonije pojdejo na praktično delo v Nemčijo in Italijo

Republika zadrzna zveza Makedonije bo poslala 12 v raznih združenih zaposlenih mehanikov na dvomesečno praktično delo v Zahodno Nemčijo in Italijo. Makedonski zadrzni mehaniki bodo v Nemčiji delali pri tvrdki »Lanz-ouldoge«, v Italiji pa pri tvrdki »Ansaldo« v Genovi. Od teh dveh velikih podjetij naročajo makedonske zadruge praktično delo in so jih doslej dobile že 100, lo konca tega meseca pa jih dobijo še 40. Na praktično delo v Nemčijo in Italijo so poslani iz zadrug mehaniki, ki že vodijo traktorske postaje, ali pa se bodo izveščali za to službo.

Gostovanje popularnega britanskega tenorja

Konec tega meseca bo prispel na svoje prvo gostovanje v Jugoslavijo član londonske opere »Covent Garden«, Richard Lewis, eden najboljših in najpopularnejših tenorjev v Veliki Britaniji. Solistične koncerte bo priredil 30. januarja v Ljubljani, 1. in 2. februarja pa v Beogradu. G. Lewis je zadnja leta gostoval z velikim uspehom že v mnogih evropskih središčih.

Churchillov govor na seji kongresa

Snoči so se začeli novi razgovori s prezidentom Trumanom in njegovimi svetovalci

Washington, 17. jan. Churchill je imel ob 18.30 govor na seji obeh zbornic kongresa. Govor je trajal 40 minut. Dejal je med drugim: Mednarodni položaj v zadnjih šestih letih se je bistveno spremenil. Mnogi, ki so bili prej prijatelji, so sedaj sovražniki in obratno. Ni krivda zahodnih velesil, če je med njimi in Sovjetsko zvezo nastala ogromna razpoka. Politika Sovjetske zveze predstavlja novo nevarnost. Glede Kitajske se stališče zunanje politike ZDA in Velike Britanije čisto razlikuje. Toda Velika Britanija v polni meri podpira borbo proti agresiji v Koreji. Tudi se strinja, da se ne sme dovoliti zasedba Formoze po LR Kitajski. Če bi bilo premirje v Koreji prelomljeno, je treba odločno nastopiti proti sovražniku. Kakor koli naj se položaj v Koreji razvije, zavzešnje žrtve tam niso bile zaman. Službe so utrditvi mednarodnega miru, pravice in svobode. Posledice vojne v Koreji gredo preko meja Koreje. ZDA so se pričele zaradi te vojne oboroževati. S tem se je svetovno ravnotežje spremenilo, kar lahko prepreči tretjo svetovno vojno. Treba pa je preprečiti, da bi LR Kitajska v pri-

memu sklenitve premirja v Koreji prenesla svoje napade na južnozgodno Azijo. Treba je tudi zopet približati Japonsko zahodnim demokracijam. Edino na ta način je mogoče zagotoviti stalen položaj na Daljnem vzhodu. Tudi na Srednjem vzhodu so nastale ogromne spremembe. Velika Britanija ne more več sama braniti mednarodne vodne poti skozi Sueski kanal. Zato predlaga pakt Srednjega vzhoda. Ob Sueskem kanalu vzdržuje sedaj Velika Britanija 50.000 vojakov.

Največji problemi in nevarnosti pa so v Evropi. Velika Britanija je za združeno Evropo, ki pa se ji zaradi imperialnih interesov ne more priključiti kot članica. Ustanovitev evropske armade ni možna brez sodelovanja nemške vojske. Britanska vojska bo sodelovala skupno z evropsko vojsko. Atomsko orožje, ki je v rokah ZDA, je najboljšje jamstvo proti novi vojni. Hladna vojna je pripeljala do zblizanja ZDA in Velike Britanije ter med Francijo in Nemčijo.

Churchill je zvečer pričel nove razgovore s predsednikom Trumanom in njegovimi svetovalci. Razgovori se nanašajo na poveljstvo armade Atlantskega pakta v Severnem Atlantiku.

Varnostni svet je razpravljaj o kašmirskem problemu

Pariz, 17. jan. (Tanjug) Danes je bila seja Varnostnega sveta o kašmirskem vprašanju. Posredovalec OZN za Kašmir Frank Graham je razložil v splošnih obrisih svoje drugo poročilo, ki pravi, da je bil dosežen določen napredek pri njegovih razgovorih z Indijo in Pakistanom zaradi demilitarizacije Džamirja in Kašmira. Po njegovih besedah je demilitarizacija tega območja prvi pogoj za izvedbo plebiscita, ki naj bi odločil, če se hoče Kašmir dokončno priključiti Indiji ali Pakistanu. Nato je Graham poudaril, da se položaj ni veliko spremenil in da bodo pri vseh razgovorih o demilitarizaciji Kašmira še nadalje nepremagljive ovire, dokler ne bo dosežen sporazum o naslednjih točkah: o času, potrebnem za demilitarizacijo, o obsegu te demilitarizacije in o vojaških silah, ki naj ostanejo v tem območju še potem, ko bo prevzel svoje poste administrator OZN, ki naj bi organiziral in nadzoroval plebiscit.

Sovjetski predstavnik Jakov Malik je obtožil Anglaomeričane, da preprečujejo kašmirskemu prebivalstvu, da bi samo odločilo o svoji usodi v soglasju z Ustanovno listino OZN, da bi si ustvarili možnost, poslali v Kašmir anglaomeričske čete in vzpostaviti tam strateška oporišča v bližini meje ZSSR. Delegat Vel. Britanije Gladwyn Jebb je poudaril, da so obtožbe sovjetskega delegata fantastične.

Prihodnja seja bo napovedana, ko bo katera koli od delegacij imela predlog za rešitev kašmirskega vprašanja.

Jugoslavija za zvišanje življenjske ravni na svetu

Jugoslovanska delegacija je v Gospodarskem odboru Generalne skupščine predlagala konkretne ukrepe za zatiranje inflacije in za zvišanje življenjske ravni na svetu.

V jugoslovanski resoluciji je rečeno, da je nujno potreben razvoj kar najširših mednarodnih gospodarskih stikov. Redni trgovinski odnosi med vsemi državami pri delu za podpiranje gospodarskega napredka so najpomembnejši činitelji pri delu za povišanje življenjske ravni tako v tistih državah, ki izvažajo, kot tudi v tistih, ki uvažajo.

Jugoslovanska delegacija predlaga naj Generalna skupščina priporoči državam, da tako v svojem domačem gospodarstvu kot tudi v mednarodnih gospodarskih odnosih ukrepanje vse za zatiranje inflacije in za zvišanje življenjske ravni. Gospodarsko-socialni svet bi moral posebno paziti na spremembe, ki se dogajajo na področju življenjske ravni delovnega ljudstva. Zato bi moral izdajati letna poročila o spremembah v absolutni stopnji življenjskih razmer v vseh državah.

Novomeški tekstiler so ponosni na čestitko maršala Tita

Delovni kolektiv novomeške tekstilne tovarne je dosegel lani več pomembnih delovnih uspehov. Petletni plan je izpolnil po vrednosti 100% in en dan pred rokom, po količini pa nekaj tednov pozneje. Po lastni zamisli so člani delovnega kolektiva lani izpolnili stroje za barvanje nepredne volne in s tem prihranili najmanj 300.000 deviznih dinarjev. Z uspešnim izvedbo sukalnega stroja so odpravili ozko grlo v proizvodnji in prav tako prihranili dobrih 80.000 dinarjev. Prav tako so sami sestavili stroj za barvanje blaga v kosih, s katerim so zmogljivost oddelka tako povečali, da so lahko uknili eno iz-

meno. S tem prihranijo samo premoaga 120 ton, pri mezdah pa 96.000 din na leto. Prizadevanje za čim boljšo izrabo surovin in zmanjšanje odpadkov jim vrže vsak mesec 150.000 din prihranka, večkratna uporaba papirnatih cevki, ki so jo uvedli lani, pa pomeni nadaljnjih 165.000 dinarjev prihranka.

V drugi polovici lanskega leta so dali za široko potrošnjo 600 novih vzorcev blaga, za letošnji vzorčni veleserijev v Zagrebu pa so spet pripravili 500 novih kolekcij z okrog 3.000 vzorčki, za katere prav gotovo ne bo težko najti kupcev. Lani si je delovni kolektiv pridobil vrsto priznanj za uspešno delo, med drugim tudi naslov zaslužnega kolektiva LRS, prehodno zastavico v tekstilni stroki in nekaj pohval od Centralnega odbora sindikatov Jugoslavije in Sveta za predelovalno industrijo. V šestmesecnem tekmovanju za počastitev 10. obletnice jugoslovanske armade si je kolektiv priboril v trajno last novo vojaško puško, prejel pa je tudi radijski aparat, elektroinstalacijski material za svojo stanovanjsko zgradbo in denarno nagrado.

Ob koncu leta so izdelali lep album z opisom vseh uspehov lanskega leta, ki so ga poslali v dar maršalu Titu. Za darilo so prejeli te dni njegovo zahvalo in čestitko k doseženim uspehom z željo, da bi še naprej tako uspešno izpolnjevali svoje naloge. Na to voščilo maršala Tita so zelo ponosni in so sklenili, da letos ne bodo slabši kakor lani. K uspehom podjetja je mnogo pripomogla dobra sindikalna organizacija v podjetju, v kateri je vključeno 99,8% vseh članov delovnega kolektiva. (r)

VREME

VREMENSKO POROČILO
HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE
Snežne razmere danes ob 7:
Planica 40 cm prašča, temp. —4°C;
Jezerstvo 22 cm trdega snega, —3°C;
Slovenj Gradec 15 cm snega, spihane
ga snega, temperatura —3°C.

Vremenska napoved za petek: Pretežno oblačno s krajevnimi padavinami. Deloma sneg. Temperatura brez bistvene spremembe.

HOKEJ NA LEDU

Kladivar v finalu
V Celju je bilo končano tekmovanje druge skupine slovenskega prvenstva v hokeju na ledu. Sodelovali so Zeleničar iz Maribora, Razlag iz Brežic in domači Kladivar, ki je zmagal v obeh tekmah in osvojil prvo mesto. Za njim sta se plasirala Razlag z eno zmago in Zeleničar brez zmag. Rezultati tekmoval so bili:
Razlag : Zeleničar 2:1 (0:0, 0:0, 1:1)
Kladivar : Zeleničar 12:2 (2:0, 3:1, 7:1)
Kladivar : Razlag 3:0 (0:0, 0:0, 3:0)
Led je bil zaradi močne odjuge slab.

Konec vladne krize v Franciji?

Vzrok za sedanjo vladno krizo je več naprejšje je treba upoštevati kompromisno razdelitev političnih sil v parlamentu, kakor je nastala po zadnjih volitvah (17. junija 1950). Ta razdelitev govori bolj za zoprnost, kot pa za možnost neke trdne koalicije, ki jo potrebuje vsaka vlada. Pri socialistih je precej hude krvi povzročila tudi težnja Plevelenov vlade, da ugotovi zahtevi svojih sodelavcev — katoliške ljudske stranke — in pretrga s štiridesetletno tradicijo v odnosu do privatnih (verskih) sol s tem, da jim odobri podporo. Ta spodpora pa ni razburila samo socialiste, temveč tudi del radikalne stranke, ki se upira, da bi država podpirala privatne šole. Tretji razlog bi bil v nezupanju nekaterih socialističnih voditeljev (n. pr. Daniela Mayerja) tako v Schumanov kot v Plevelenov načrt. Posebno odkar so prišli v Anglijo na vlado konservativci, so francoski socialisti izgubili oporo v laburističnih Osvetih politične dejavnosti v Zahodni Evropi se je pomaknilo bolj na desno in vsi načrti okrog združevanja Zahodne Evrope nosijo pečat reakcionarnosti, posebno še, ker so njegovi glavni protagonisti osebnosti iz katoliškega tabora — Schuman, Aduener in De Gasperi.

Kot neposredni povod razhoda v vladni koaliciji (socialisti sicer niso sodelovali v Plevelenovi vladi) so pa v parlamentu podpirali politiko strelje sila) pa je treba vzeti zahtevno ministrskega predsednika Plevelna po pomociju za reorganizacijo državnih železnice in socialnega zavarovanja. Reforma železniške uprave, ki jo je predlagal Pleveln, bi posegla na področje upravljanja nacionaliziranih podjetij. Čeprav bi ta reforma omogočila državi blagajni nekaj prihrankov, bi vendar pomenila precedens za splošno revizijo nacionalizacije. Temu so se socialisti uprli, obenem pa nečje privoliti v načrt varčevanja na račun socialnega zavarovanja in zahtevajo, da se končno le uvede sistem nagajevanja po premični lestvici. Skratka socialisti se upirajo, da bi se sedanje gospodarske in finančne (naresničajoča inflacija) težave, v kateri je danes Francija, reševale na način, da bi glavno breme padlo na rama delovnih ljudi. Socialisti se ob tem zavedajo, da lahko izkoristijo sedanje svoje protivladno stališče za svojo propagando, ko se pred javnostjo — in predvsem svojimi volivci — lahko prikažejo kot zastopniki in zagovorniki težnj velikih množic delojemalcev — delavcev in uslužbencev.

Toda ob vsem tem je treba upoštevati še dva momenta: Francija je — in to ne od véteraj — v težkem položaju, kar se kaže tudi v njenem položaju v svetu. Gre namreč za zavarovanje francoske imperija ali kakor se sedaj imenuje — »Francoske unije«. Ta »Francoska unija« je imela v prvotnem načrtu postopno asimilacijo prekomorskih posesti v tem smislu, da naj bi kolonije postale nekake francoske provincije z vsemi pravicami, ki jih imajo prefekturi v domovini. Toda ta načrt se je pokazal kot nerealen, kajti sredobesne sile v francoskih prekomorskih deželah zahtevajo čedalje širšo avtonomijo. Nekdanji ponos francoske kolonialne uprave — Maroko in Tunizija kažeta znake, da jima ni veliko do tega, da bi se nadalje mirno gledala na francoski apotektorat in bočeta samostojnost namesto »zaščite«. Prav tako je hudo pereč problem Indokine. Kriza položaja francoske republike v svetu vpliva slej ko prej tudi na neozdravljivo krizo v francoski notranji politiki. V skrajni posledici bo morala Francija izbrati: ali svoj imperij ali Evropo, ali vojno v Indokini ali obrambo v sklopu evropske vojske. skratka — ali kolonialno ali evropsko politiko.

Drugi problem pa je v tem, da mora vsaka vlada računati s sedanjiimi razmerami s tekmo v oboroževanju in z izdatki, ki so s tem v zvezi. Katera koli stranka, ki bi prevzela vlado, bi morala zaradi teh problemov: ali se odreči »kollektivni varnosti« ali pa zmanjšati življenjski standard francoskega naroda in predvsem — delovnega razreda.

Sredinske stranke in predvsem desnica nečje upoštevati zahtev socialistov, da je treba breme enakomerno razdeliti na vse sloje francoskega naroda. Zaradi tega so socialisti z nezaupeanjem gledali taktiziranje nekaterih krugov v radikalni in v katoliški ljudski stranki (MRP), da bi sedanjo vladno koalicijo pomaknili bolj na desno, kar pomeni, da bi želeli priključiti k sodelovanju tudi — če že ne vse — vsaj del desolotov.

Pet političnih — socialist Pineau, degolist Soustelle, »neodvisnici« Reynaud, katoliški ljudski republikanec Bidault in radikal Delbos, ki jim je predsednik republike Vincent Auriol ponudil mandat za sestavo vlade, je to ponudbo zavrnilo. Sele Edgar Faure, ki ga prištevajo k »mlajšim« radikalom, je pred štirimi dnevi začel z resnimi pogajanjimi z voditelji različnih strank in se je danes odločil, da gre pred parlament in z glasovanjem za svoj program doseže privoljenje Narodne skupščine, da sestavi vlado pod svojim predstvom. Faure je bil v zadnjih Plevelenovi vladi minister za pravosodje, prej pa še pod-janik v finančnem ministru in velja za strokovnjaka za finančna vprašanja in proračun.

Ko končujemo redakcijo našega lista še nimamo rezultatov o razpravi v francoski Narodni skupščini, kakor tudi ne podatkov, kako je izpadlo glasovanje. Vendar ima Edgar Faure precejšnjo možnost, da bo uspel, kajti s pogajanjimi v zadnjih dneh je slej ko prej dobil privolitev sredinskih strank in bržkone tudi socialistov, da ga bodo pred parlamentom podprli. Po splošnem mnenju pa tudi Faurova vlada ne bo kos vsem težavam — predvsem gospodarskim, v katerih je sedaj Francija, in zato tudi Fauro ne napoveduje dolgega predsedovanja...

GOSPODARSKA POSLANICA PREZIDENTA TRUMANA KONGRESU Velik industrijski in trgovinski razvoj Združenih držav Amerike

Za kritje izrednih obovožitvenih in drugih izdatkov napoveduje Truman zvišanje davkov in odpravo davčnih privilegijev

Washington, 17. jan. (Tanjug): Predsednik ZDA Truman je poslal kongresu svojo redno letno gospodarsko poslanico, v kateri opisuje lanske uspehe in napoveduje nadaljnji napredek v letu 1952.

Pri gospodarskih uspehih v preteklem letu poudarja Truman močan industrijski in trgovinski razvoj, zvišanje proizvodnje in zaposlenosti, kakršnega zgodovina ZDA še ni zaznamovala, ter izvajanje velikanskega programa za državno obambo. Skupna proizvodnja v državi se je zvišala v zadnjih treh letih (med letom 1947 in 1950) za 60 milijard dolarjev. Leta 1952 se bo zvišala še za 5% in bo znašala 345 do 350 milijard dolarjev. V podobnem obsegu se je zvišala tudi zaposlenost v državi. Število zaposlenih Američanov se je zvišalo za milijon in je sedaj v ZDA zaposlenih približno 60 milijonov delavcev. Dolarški izdatki za varnostne namene so se skoraj podvojili in bodo do konca leta 1952 dosegli 65 milijard.

Predsednik Truman je obžaloval, da gre tako velik del narodnih sredstev za zgraditev vojaške moči, namesto za povzdigo življenjske ravni. Poudaril pa je, da je to tragična potreba na-

tega časa, da morajo ZDA in drugi mirosljubni narodi posvetiti te napore ohranitvi miru in preprečenju napada. Nato se je Truman dotaknil neposredne prihodnosti in rekel, da bosta prihodnji dve leti težki, vendar proizvodna zmogljivost ZDA ne daje povoda za malodušje in defetizem. ZDA bodo morale v prihodnjih dveh letih precej žrtvovati za pomoč tujini, kajti nekežeri zahodnoevropski zavvezniki ne morejo pospešiti svojih obrambnih programov brez nevarnosti za znižanje življenjske ravni, kar bi lahko ogrozilo politično stabilnost in zavarovanje zoper poskuse notranjega podtalnega delovanja.

Truman se je nato dotaknil fiskalnega načrta za leto 1952 in rekel, da računsa s primanjkljajem 8 milijard dolarjev, če bodo ostali davki na doseženi stopnji. Za leto 1953 računsa s primanjkljajem 16 milijard dolarjev. Vlada bo predlagala kongresu določeno število pomembnih zakonskih ukrepov, da bi bile ZDA lahko kos svojim številnim obrambnim obveznostim in da bi se lahko obdržalo zdravo gospodarstvo ter še nadalje zatirala inflacija.

V splošnih potezah je prezident

Truman napovedal naslednje ukrepe: precejšnje zvišanje davkov in odpravo določenih fiskalnih privilegijev; dvoletno podaljšanje zakona o obrambni proizvodnji, ki daje vladi pooblastila za organiziranje vojne proizvodnje; vojaška in gospodarska pomoč tujini; zvišanje zmogljivosti domače industrije s financiranjem malih podjetij; razpis večjih javnih del, graditev stanovanj za delavce, zaposlene v vojni industriji; revizijo Taft-Hartleyevega delavskega zakona in revizijo državnih podpor za kmetijstvo; zboljšanje sistema socialnega zavarovanja; strožje kontrole cen in kreditov; državne subvencije šolam, medicinskim fakultetam ter različnim občinskim ter krajevnim ustanovam za socialno pomoč.

Angleži zasedli dve vasi v Egiptu

Kairo, 17. jan. Egiptovsko notranje ministristvo je sporočilo, da so Britanci po bojni, ki so jih vodili proti oboženi Egiptčanom s podporo tankov, letal in padalcev zasedli Tel el Kebir in vas El Hamade. Britanci so uporabili 100 topov in minometov, 60 letal in več kot 100 padalcev. S topniškim streljanjem so začeli v terek zvečer in so ga prekinili v sredo ob zori.

Kakor poroča AFP, je egiptovski notranji minister izjavil danes, da je bil pojav pri Tel el Kebiru najsiiditejši spopad med Britanci in Egiptčani od lanskega oktobra dalje. Egiptovski ministristvi svet je ukazal notranjemu ministru in namestniku zunanjega ministra naj takoj izvedeta preiskavo o incidentu pri Tel el Kebiru, nakar bo vlada odločila, ali bo to vprašanje predložila mednarodnemu forumu.

Prerekanje v Pan Mun Jomu

Munsan, 17. jan. (Tanjug) Dva sestanka delegacij v Pan Mun Jomu sta potekala danes v znamenju novih obtožb severnokorejsko-kitajske delegacije.

Najpomembnejši uspeh Churchillove poti v ZDA je pomoč Angliji v sororinah

London, 17. jan. (Tanjug) Zunanji minister Anthony Eden, ki je bil dva tedna v ZDA, je takoj po svoji vrnitvi v London izjavil, da so uspehi washingtonskih razgovorov zadovoljivi s stališča obeh držav, podrobnosti pa bodo priobčene pozneje.

Tukaj sodijo, da bo Eden kot namestnik predsednika vlade takoj sklical vladno sejo, na kateri bo člane vlade seznanil s podrobnostmi o razgovorih z ameriškimi državniki.

Najpomembnejši uspeh obiska britanskih državnikov v Ameriki je v tem, da bo Velika Britanija dobivala ameriško pomoč v surovinah, posebno v jeklu. ZDA so obljubile Veliki Britaniji milijon ton jekla, približno četr milijona ton železne rude in tudi druge surovine. Velika Britanija pa je Ameriki precej popustila pri cenah za surovine, kot n. pr. pri kositru in gumiju.

Strogi ukrepi za zboljšanje težavnega gospodarskega položaja v Angliji

London, 17. jan. (Tanjug). Notranji minister David Fyfe je izjavil, da bo vlada izdala stroge ukrepe za zboljšanje težkega gospodarskega položaja. Britanskemu gospodarstvu grozi velika nevarnost zaradi pasivne zunanje trgovinske bilance. Vzroke je iskati v zmanjšanju izvoza z britanskega območja v Severno in Južno Ameriko. V naraščanju uvoza z dolarskega območja in zmanjšanju britanske trgovine z Evropo. Fyfe je rekel, da znašajo skupne britanske rezerve komaj 2,335 milijonov dolarjev.

Predstavnik laburistične opozicije pravijo, da bodo imeli novi gospodarski ukrepi konservativne stranke težke posledice za življenjsko raven angleških državljanov.

Bivši prehranbeni minister v laburistični vladi Maurice Webb je izjavil

v svojem govoru v Lutonu, da bo konservativna vlada znatno zmanjšala subvencije za glavne prehranske predmete, kar bo povzročilo veliko zvišanje življenjskih stroškov in ustvarilo v državi takšno razpoloženje, da bi utegnili priti do padca konservativne vlade.

Poslanec Marold Wilson, trgovinski minister v bivši laburistični vladi, ki je svoj čas podal ostavko skupno z Aneurinom Bevanom, je izjavil v svojem volilnem okraju v industrijskem središču Duncashire, da bo prišlo v Veliki Britaniji v prihodnjih mesecih do takšnega zvišanja cen najvažnejšim prehranbenim predmetom, kakršnega ne pomnijo v poslednjih 100 letih. Po drugi strani pa sodijo nekateri voditelji britanskih sindikatov, da je dolžnost delavcev v sedanjem položaju, da kar najbolj zvišajo proizvodnjo.

Sovietska vlada je močno omejila svobodo gibanja tujih diplomatov

Moskva, 17. jan. (Un. Pr.): Sovjetska vlada je izročila včeraj vsem tujim veleposlanstvom in poslanistvom v Moskvi noto, v kateri sporoča, da je gibanje tujih diplomatov v Moskvi omejeno v krogu s premerom 80 km, ki obdaja Moskvo. Prva omejitev gibanja tujih diplomatov v Moskvi je bila uvedena leta 1948, ko so se smeli diplomati oddaljiti največ 50 km od Moskve. Za gibanje izven tega prostora so potrebovali posebno dovoljenje oblasti.

Nota navaja tudi 22 sovjetskih mest, kamor ne smejo stopati tuji diplomati: Poltavo, Harkov, Kirovgrad, Ckalov, Pskov, Vilebak, Goms, Omsk, Tomsk, Jaroslav, Brjansk, Novosibirsk, Salmsk, Saratov in druga mesta. Vrhu tega ne smejo tuji diplomati potovati v mnogo

pokrajin ZSSR n. pr. v vzhodno in zahodno Ukrajino, v Povolžje, v baltičske republike, Belo Rusijo, srednjo Azijo in v mnoge kraje Kavkaza.

Preosnova sindikata učiteljev in srednješolskih profesorjev

Do konca tega meseca bo izvedena reorganizacija sindikata učiteljev in srednješolskih profesorjev. Namesto dosedanjega sindikata bodo po republikah ustanovili društva učiteljev, društva srednješolskih profesorjev ter društva predavateljev srednjih in nižjih strokovnih sol. Ko bodo končane ustanovne skupščine teh društev, bo morda že meseca februarja kongres, na katerem bodo ustanovljene zveze teh društev za vsa država. Ta reorganizacija je bila potrebna predvsem zaradi tega, ker ima vsaka od navedenih strok svoje posebne naloge, ki jih ni mogoče uspešno reševati v skupni sindikalni organizaciji. Ustanovitve društev na popolnoma policijski podlagi bo znatno pripomogla k pozitivni družbeni in strokovni življenja učnih moči posameznih strok in panog.

Demonstracije v Bizerti

Bizerta, 17. jan. (Reuter) Včeraj je prišlo v Bizerti do spopada med tujimi nacionalisti in policijo. Nacionalisti so demonstrirali pred poslopjem francoskega sodišča, v katerem je bila sodna obravnava zoper 14 udeležencev pri demonstracijah. V spopadu med demonstranti in policijo je bilo ranjenih 40 demonstrantov.

Naš narodni dohodek in njegova razdelitev po družbenem planu

(Nadaljevanje)

Analiza podatkov o tem, kako se oblikuje narodni dohodek na podlagi družbenega produkta po odbitku materialnih stroškov, uslug in amortizacije nam nazorno kaže, kako važno vlogo imajo materialni stroški v proizvodnji. Ti stroški predstavljajo v celoti več kakor dvojni znesek potrošnega fonda (fonda plač). Tu lahko spoznamo, kako močno vpliva varčevanje pri materialnih stroških na možnost povečanja fonda plač.

Od celotnega narodnega dohodka Jugoslavije gre 383 milijard din na potrošni fond (fond plač in osebni dohodek privat. proizvajalcev), ostalih 467 milijard pa gre za akumulacijo (investicije) in druge fonde. Da bomo te podatke pravilno razumeli, moramo ugotoviti še naslednje. Povedati smo že, da se ustvarja narodni dohodek samo v procesu proizvodnje in v procesu proizvodnih uslug. Zato se znesek potrošnega fonda (383 milijard din) nanaša samo na čiste plače v gospodarstvu (brez otroških dodatkov in prejemkov iz socialnega zavarovanja) ter na osebni dohodek individualnih proizvajalcev (kmetov, obrtnikov), pri čemer pa je upoštevan tudi naravni dohodek in obliki potrošnih lastnih pridelkov. Ni pa v teh 383 milijardah upoštevan plačni fond delavcev in uslužbencev v državni upravi in v državnih ustanovah, kjer se ne ustvarja vrednost. Plače teh delavcev in uslužbencev predstavljajo družbeni fond. V tej zvezi lahko še omenimo, da navaja predlog družbenega plana v priloženi bilanci dohodkov in izdatkov prebivalstva celotni denarni dohodek prebivalstva z zneskom 430 milijard din (ker gre tu za denarni dohodek, ni upoštevan dohodek kmetov in obliki potrošnih lastnih pridelkov).

Največji delež pri ustvarjanju narodnega dohodka imata industrija in rudarstvo, medtem ko je delež kmetijstva zaradi nizke stopnje proizvodnosti dela v kmetijstvu razmeroma majhen. Narodni dohodek v višini 850 milijard din se deli na posamezna gospodarska področja takole:

	Jugoslavija	Slovenija		Jugoslavija	Slovenija
	milijard	milijard		milijard	milijard
	din	din		din	din
Industrija	365	87	delež	43%	10%
in rudarstvo	287	26		34%	6%
Kmetijstvo	25	3		3%	1%
Gozdarstvo	41	3		5%	1%
Gradbeništvo	75	10		9%	7%
Promet	27	4		3%	4%
Trgovina	30	6		3%	4%
Obrt	850	139		100%	100%

Narodni dohodek, ki se ustvarja v industriji in rudarstvu, predstavlja skoraj polovico (43%) celotnega narodnega dohodka, v sami Sloveniji pa skoraj dve tretjini (63%), medtem ko znasa delež narodnega dohodka iz kmetijstva v vsej državi le dobro tretjino, v sami Sloveniji pa komaj eno petino. Spričo nagle industrializacije naše države se je delež industrije in rudarstva po osvoboditvi, zlasti pa v letih socialistične graditve izredno povečal. V primeri z letom 1938 se je (po preračunanih podatkih za to leto) delež industrije in rudarstva v skupnem narodnem dohodku povečal od takratnih 19% na 43%, medtem ko se je hkrati delež narodnega dohodka iz kmetijstva skrčil od prejšnjih 46% na 34%.

Narodni dohodek po republikah

Razdelitev narodnega dohodka po republikah nam takoj pokaže velike razlike, ki izvirajo iz različne stopnje produktivnosti dela v posameznih republikah glede na obseg industrializacije in zaostalost kmetijstva.

Načrti za ključne objekte kapitalne graditve na Hrvaškem

Strokovnjaki republiškega projektivnega zavoda »Plane« v Zagrebu sedaj pripravljajo načrte za ključne objekte kapitalne graditve na Hrvaškem. Predvsem izdelujejo načrte za nadaljnji 8. med seboj povezanih industrijskih dvoran velike valjarne brezvišnih cevi v Sisku, ki bodo imele skupno zavidano površino okrog 34.000 m² (prve štiri dvorane so že zgrajene). Po zgraditvi vseh 12 dvoran bo ta največji industrijski gradbeni objekt v naši državi, ki bo dolg nad pol kilometra, v celoti dovršen.

Projektanti pripravljajo tudi načrte

Očitno po pomoti je pri datumu 17. junija, kjer je govora o tem, da so na Dunaju sklenili Trdinovo kazensko premostitev, izpadla letnica 1867 (gl. str. 626). Prav bi bilo tudi, ko bi urednik razširil skupni naslov vsemu oddelku, ki vsebuje poleg Spominov tudi spise tega zvezka; glasil naj bi se »Avtobiografski in memoarski spisi«, ker se izraz avtobiografski v pravem pomenu nanaša le na Moje življenje, medtem ko sta ostala dva spisa v resnici memoarska. V pogledu opreme in tiskar je knjiga neoprečna.

V celoti pomeni nov zvezek Trdine lepo obogatitev serije naših klasikov. To berilo je posebno priporočljivo še posebej za mlajši rod izobražencev, da bodo spoznali, kako trnova je bila pot do naše narodne svobode in kako težko je ostal pod tujo vlado človek značajan, zlasti še, če je hotel iztrgati študirajočo mladino iz krampljev nemškega imperializma in moralne izpriženosti. Kdor ne pozna vsaj v glavnem zaprek, ki jih je bilo treba porušiti, da smo se ohranili in uveljavili, in ljudi, ki imajo pri tem največje zasluge, se mi zdi kakor osirotel otrok, ki je v prerani mladosti izgubil starše in ne ve ničesar o svojem poreklu. (Konec)

KULTURNI RAZGLEDI

Alfonz Gspan:

Ob tretjem zvezku Trdinovega Zbranega dela

Nekateri naši znanstveniki s to trditvijo ne soglašajo popolnoma, tako zlasti glede na Trdinovo sodbo o učenjaku Mikošiču kot človeka ter glede na nekatere podatke o Prešernu. Vprašanje je torej zelo važno in bi ga bilo treba odgovoriti. Ker je Trdina sporočil največ dejstev iz hrvaške zgodovine, bi najljubše izrekli o njem sodbo hrvaški zgodovinarji. To pa se doslej ni zgodilo. Če se bo hrvaška zgodovinska kritika pozitivno izrekla o Trdinovem delu, potem bomo tudi mi lahko sprejeli tiste Trdinove trditve za verodostojne, za katere danes nimamo več drugih pričevanj. Vsekar pa je za nas velika škoda, da Trdina ni imel prilike tako opisati Bachove dobe na Slovenskem, kakor je to storil za področje Varaždina in Reke, nekaj tudi Zagreba. Trdina je bil idealen vzgojitelj, dokler je imel priliko delovati kot šolnik. Ko so ga pognali iz službe, je vzgojiteljsko delo nadaljeval

in v čenah in tudi v kvantah. Toda ti očitki se mi zdijo krivični, ker je bil njegov namen zmerom čist. Če se je res v Spominih izražal kdaj preodkrito, moramo vedeti, da je to delal zato, ker je spoznal škodo, ki jo povzročata pri nas svetohinštvo in napačna sramežljivost. V tem pogledu je zelo poučno, kar pripoveduje, kako je dijakom reške višje gimnazije odpiral oči in jih odvajal od zablod. Ker smo bili Slovenci še prva desetletja po letu 1848 še zelo zaostali in bi nam bil potreben kak Rousseau — pomislimo le, kako so se cerkveni krogi spotali celo ob Jurčičevem opisanju »ne-slanskega objemčkanja in popevčkanja« — je Trdina skušal prevzeti na Slovenskem njegovo vlogo. Škoda je, da je prišel s to ali ono svojo mislijo na dan šele v Cankarjevih časih, ko smo ji bili že nekoliko prevče odrasli. Res pa je tudi, da je v njegovih spisih veliko več takšnih vzgojnih misli, ki bodo ohranile svojo veljavo, ker so splošnočloveške.

Urednik je imel s pisanjem opomb veliko težavnega dela. Pred sabo je imel tekst, ki v njem mrgoli dejstev in imen, potrebnih komentarja. Točno in jasno je prikazal na osnovi korespondence in tiskanih virov nastanek

Ob izpolnitvi planinske petletke

Naše gorništvost pred novimi nalogami

Planinska organizacija je od leta 1945 do danes izvršila uspešno propagandno in mobilizacijsko delo s tem, da je naš planinski svet približala delovnemu človeku in mladini. Pred vojno je štela planinska organizacija komaj 8000 članov, danes pa je številno članstvo naraslo za deseterkrat in je trenutno vključenih 80.000 planincev. Planinstvo je v naši ljudski republiki resnično postalo množična fizikalna organizacija, lepota, mir in bogastvo gora pa last delovnih ljudi.

Nad 70 planinskih društev in več kot 100 planinskih postojank

Nad 70 planinskih društev s podelitvijo in industrijskih revirjev od Prekmurja do zelenega Pohorja in dalje preko Radohe, Savinjskih planin in Grintovcev, Košute in Storžice do Karavank in Julijcev, daleč tja čez Kanin in Krn do Trstelja in Nanosa je v letih svobode zgradilo in obnovilo okoli 100 udobnih in gostoljubnih planinskih postojank, domov in zavetišč. Planinska društva širom naše domovine so v zadnjih letih pokazala toliko poleta in delovne sile, da smo z veseljem gledali njih zdravo rast. Vztrajno so med seboj tekmovala za doseg velikega skupnega smotra — približati gore najširšim plastem delovnih ljudi in mladine. Samo v zadnjem letu so številne planinske postojanke zabeležile nad 300.000 hvaličnih in navdušenih obiskovalcev.

Za udobno bivanje v gorah so se planinska društva zelo trudila. Podjetni in delovni Celjani so naglo obnovili pogorelo kočjo na Mozirski planini, vložili pa so veliko truda tudi v postojanko na Radohi in v Herletov dom v Logarski dolini. Za njimi nikakor niso hoteli zaostati rudarji iz Mežice, železarji iz Prevalj in Guštanja, rudarji iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika, planinci iz Nove Gorice, Gorji, Poljan, Skofje Loke, Železnikov in drugih krajev. Z obema rokama so prijeli za delo tudi tisti, ki so gradili postojanke na Kravcu, Kamniškem in Koprškem sedlu, pod Kočno, na Golem brdu, Lisci, Ljubniku, ali pa vzpenjalec in telefon. Ta delavnost je uvrstila posamezna planinska društva med udarna, planinski organizaciji pa je zagotovila 100% izpolnitev vseh nalog in obveznosti planinske petletke.

Alpinisti že stopajo v korak z zamejstvom

Vsekakor je razveseljivo dejstvo, da je bilo v sklopu PZS dobro organiziranih in skrbno vodenih 27 alpinističnih odsekov, ki so združevali skoraj 1000 alpinistov. Pri dvigu strokovne in kulturno-ideološke ravni med alpinisti je imela komisija za alpinistiko pri PZS velike težave, ki jih je le delno premostila. Pomanjkanje svetovno razgledanih instruktorjev je znatno zaviralo uspešno delo. Malo mladih alpinistov je toliko sposobnih, da bi obvladovali vsa sodobna plezalna tehnika, ki je potrebna za dosogo in zmago nad vrhunskimi problemi v strmi alpinistiki. Vsekakor pa smo vsaj v zimski alpinistiki že stopili v korak z ostalimi alpinisti sveta. Poskrbeti bomo morali, da bomo k napredku in vrhuncem stremelimi mladim ljudem dali vse možnosti za nemoteno udejstvovanje v zamejstvu in za nabavo sodobne tehnične opreme, kajti boj z naravo zahteva bogato obdarjenega in temeljito izvežbanega človeka. Doraščajoči alpinisti pa mnogokrat nimajo pravega odnosa do številnih nevarnosti gora in radi precejeno svoje mladostne sposobnosti. Vdajajo se lovom za rekordi in za senzacijami, kar pa nikakor ni prava pot k smotru, ki stoji pred našim borbenim in vrhunskim alpinizmom.

Velike in zelo odgovorne so naloge markacijske komisije. Dokazano je, da se 96% planinskih nesreč pripeti na poteh, ki niso pravilno oskrbovane, popravljene in zavarovane. Naše planinske poti so sivo vzdrževane, brez opozorilnih tabel proti padajočemu kamenju, plazovom in snežiščem. Vključane stopajnice so ulizane, da na nevarnih mestih ne udijo varnega stopa, klini in žične vrvi so majavi, zarjaveli in izrabljeni! Mežle so velika nevarnost za vsakega obiskovalca gora, vendar do danes se nismo opazili na nevarnih prehodih, prelazih in sedlih smernih drogov z zvoničnimi si-

gnali, ki obvarujejo obiskovalce pred nevarnostjo potuhnenjenih megl.

40 letnica Gorske reševalne službe

Požrtvovalni gorski reševalci so morali v letih po osvoboditvi interverirati po 50- in večkrat. Leta 1946 so prinesli v dolino 4 smrtno ponesrečene gornike, naslednje leto 10, leta 1948 ponovno 10, leta 1949 celo 17 smrtno ponesrečenih, leta 1950 11 in lani 15 smrtnih žrtev. Podatki od prvih začetkov našega planinstva pa kažejo še bolj senčno stran. Od leta 1822, ko je na Triglav ubila strela vodnika Antona Korošca, sina Luke Korošca, ki se je prvi povzpela na vrh, pa do današnjih dni so gore za-

gorska zavetišča, planinske kočje in ponosne domove s toliko ljubeznijo, znojneje čela in krvavih žuljev, zahtevalo, da se omogoči obisk gora nam, dihovnim ljudem iz industrijskih središč, rudarskih revirjev, gradbišč petletke, učilišč in pisarn. Za planince bo treba uvesti nedeljske povratne karte z znatnim popustom in drugimi ugodnostmi. Odločujočim ljudem je treba povedati, da se planinci iz Ljubne pripeljejo v Kamnik le za drag denar. Pojasniti moramo, da je alpinistom kovinarskih Jesenic nemogoče plačevati do Kranjske gore 100 din, ker se pripeljejo tovariši z Zidanega mosta v Kranjsko goro ceneje. Ako vsega tega ne bomo dosegli, smo zgoreli svoj cilj, v gorah ne bo več obi-

Vrnitev z vežbanja (Vratca pod Mojstranko).

htevali že 186 smrtnih žrtev. Stevilo nesreč narekuje, da moramo gorsko reševalno službo pri PZS izpolniti od vseh možnih viskov, da bi lahko nudila pomoč vsakomur, ki bo v gorah pomoči potreben.

V letošnjem letu ima ta naša samaritanska organizacija pomemben življenjski jubilej. Minilo je že 40 let, odkar se je pokazala potreba po ustanovitvi te koristne in potrebne službe. Gorski reševalci se pripravljajo na dostojno proslavo tega jubileja. Storitvi hočejo vse za varnost in prijetno bivanje naših delovnih ljudi v gorah. Naloga planinske skupnosti pa je, da nudi tej organizaciji in tem ljudem moralne in materialne pogoje za vestno in uspešno izvrševanje odgovornih in skrajno težkih nalog.

Prazni domovi — največja skrb sedanosti

Se ena velika skrb leži globoko v srcu vseh pravih planincev. Položaj v vseh 100 udobno opremljenih in dobro založenih planinskih postojank je žalosten. Povsod vlada morda tišina in praznota. Skrbni oskrbniki zama prikačujejo razgrizanih in zdravih ter lepote željnih gostov.

Vsi, ki so spoznali planinski svet za neusahljiv vrelc lepote, tovarštva, miru in novih moči, ki so zgradili

skovalcev, planinske postojanke bodo samevale, nič več ne bomo čuli sproščenih in veselih vriskov srečnih ljudi, v stenah ne bo več odmevala pesem klina in kladiva. Naš delovni človek bo prikrajšan za plemenito in zdravo razvedrilo, ki mu veča delovno zmogljivost in mu daje moči za večjo storilnost dela. Doraščajoča mladina pa bo prikrajšana za bogastvo, ki ji veča domovinsko ljubezen in prispeva k njeni obrambni sposobnosti in zmogljivosti.

Slovenske gore v nemški reviji

Novembrska številka vodilne nemške revije za planince in smučarje »Der Bergsteiger« je v veliki meri posvečena našim Julijcem in Kamniškim Alpam. Vsega slovenskega gradiva je celih 11 strani. Naslovna slika kaže Skitiatice (Foto Smole), druga stran Triglavsko steno. Nemški alpinist Hellmut Schönher objavlja simpatično pisni članek »Der Alpinismus in Jugoslavien«. Pravi, da je doživelo planinstvo v Jugoslaviji po drugi svetovni vojni izreden dvig: vseh 248 planinskih društev (pred vojno samo 125) šteje 131.000 članov (leta 1935 le 24.000 članov). V Jugoslaviji je tedaj 30.000 članov več nego v vsej Zahodni Nemčiji, z 43 milijoni prebivalcev. Pisec omenja kongres Mednarodne unije v letu 1951 na Bledu, ki je močno utrdil mednarodni položaj slovenskega planinstva v svetu. Planinska zveza Slovenije šteje med najmočnejše zveze v državi s svojimi 56.000 člani. Veliko pohvalo izreka pisec Domu

Table with 2 columns: Country and Name. Lists various international athletes and their names.

Stevalke v oklepajih pomenijo, koliko plavalcev ima država z rezultati pod minuto. Če se številke sečejemo, dobimo skupno število plavalcev, ki v sezoni 1951 zabeležijo rezultat pod 1:00.0. Ta številka jasno kaže, da bo na olimpijadi v Hel-

SPORTNE ZANIMIVOSTI V KRATKEM

Začetek drsne sezone v Mariboru je napovedal domači Zeleznikar, ki je na svojem stadionu dobro pripravil drsališče. Za uvod naj bi bile večje popoldne prve tekme v hokeju, na športu pa je strokovnjak iz Ljubljane, Viktor Pozga (SvS), Mariborju priredil tečaj, na katerem so računali nenadno južno vreme, ki je nastopilo minulo sredo popoldne. Napovedana prijateljska tekma v hokeju na ledu med Partizanom iz Beograda in Ljubljano, ki bi morala biti predvečeršnjim v Ljubljani, je zaradi neudarne odjuge odpadla.

Jutri začetek prvenstva Primorske v smučanju

Kakor smo že poročali, prireja športno društvo Rudar iz Idrije smučarsko prvenstvo Primorske na Crnem vrhu nad Idrijo. Na prvenstvu bodo sodelovala naslednja društva: TDK iz Kobarida, Zeleznikar iz Nove Gorice, Branik iz Solkan, Matajur iz Livka in Rudar iz Idrije. Spored tekmovalcev je naslednji:

Jutri popoldne bo veselaštilo za člane in mladince, v nedeljo dopoldne bo tek za člane na 18 km, mladinci pa bodo tekli na 9 km dolgi progi. Popoldne bodo skoki za člane in mladince.

Prve tekme v novi sezoni v Trbovljah

Snega v trboveljski dolini ni, zato pa ga je dovolj po naših okoljskih hribeh, tako na Mrzlici, Kalu, Partizanskem vrhu, Sv. Gori in Kumu.

Smučarski klub Rudarja je zaradi tega organiziral v nedeljo na Kumu smučarske tekme. Tekmovali so samo v alpski kombinaciji. Prireditev je bil udeležilo lepo število trboveljskih smučarjev. Snežne razmere so bile odlične. Dopoldne so bile tekme v slalomu, popoldne pa v smuku.

V skupni kombinaciji je zasedel med člani prvo mesto Avgust Ulih s 4,36 točke. Drugi je bil Janez Novak s 6,23, tretji pa Franc Sprogar s 12,69 točke. Pri mladincih je zmagal Ivan Berger.

Tekmovalje je bilo pod vodstvom Tea Kusa dobro organizirano. Dobro se je izkazal tudi mladi sodniški zbor Rudarja. Tekmovalci so bili zadovoljni in si žele še več podobnih tekem, na katere so vabljeni tudi nečlani.

na Komni in Ribniški koči na Pohorju kot planinskima hoteloma. Nato podaja pisec pregled planinstva v vseh republikah. Stedi bogato slikovno gradivo o Bledu, Jalovcu itd. Res lepa propaganda za naše gore. Drugi prav tako dokaj informativen članek je »Aus Zlatorog's Reich« (iz Zlatorogovega kraljevstva). Članek je nekaj vodnik po naših Julijcih, diktiran po silni razmer, ko od 1. 1939 Hochtiturist z VIII., ki je služil nemškimi turistom kot vodnik za naše Julijce in Kamniške, ni več izšel in je postala knjiga na knjižnem trgu precej redka. Planinska tura prične v Mojstrani, skozi vrata na Triglav in mimo Sedmerih jezer v Bohinj. Pisec poudarja, da se noben nemški turist ne more pohvaliti, da bi poznal Slovenijo, če ni obiskal tudi Kamniških Alp. Za uspešen zaključek obiska v Sloveniji pa naj velja za nemškega turista obisk Postojnske jame.

—c—

slinskih konkurenca na 100 m prosto tako ostru, da sam rezultat pod minuto se zdalec ne bo zadoščal za plasmu v finalnem borbu.

Na celju najhitrejših plavalcev v ZDA in na svetu sploh je John Cleveland, ki mu strokovnjaki pripisujejo mnogo bistrejše kariero kot so jo n. pr. imeli svetovni rekorderji Ford, Fick ali celo Weissmüller. Njegov čas, ki je dosežen v 50 m bazenu predstavlja doslej najboljši rezultat v bazenu olimpijskih dimenzij. Njega lahko resno smatramo za enega izmed tekmecev za zlato olimpijsko kraljino na tej progi, če ga ne bo zadelista usoda kot oba njegova rojaka iz zadnjih dveh olimpijad Forda in Ficka, ki sta tik pred igrami dosegala še nove svetovne rekorde, na olimpijadi pa žalostno končala na zadnjih mestih med finalisti.

Evropsko elito v tej disciplini sestavlja trojica Kadas, Larsson in Jany. Čeprav Jany zaostaja po rezultatu za obema tekmečema, vendar v tej trojici ne igra podrejene vloge. To potrjuje njegovi zadnji nastopi na Svedskem in v Nizozemski, kjer se je sestel z obema rivaloma. Na Svedskem sta bila smailarson in svetliki Jany na vseh nastopih tako izenačena, da je težko določiti boljšega. Na edinem letošnjem nastopu Madžarov v tujini (tu mislimo zahodno Evropo) pa je moral Kadas kloniti pred Janyjem, tako da se tudi v tem primeru ne da reči, kdo je boljši.

Če upoštevamo, da se bodo za olimpijski finale na tej progi borili trije najboljši Američani, najmanj dva Japonca, potem smo lahko prepričani, da se bo nalogom Evrope še poskušali vriniti se med šestorico najhitrejših plavalcev na svetu.

SAH Sindikalno tekmovalje v Ljubljani

Sindikalno moštveno tekmovalje za prvenstvo Ljubljane teče že dobrih pet tednov in bi morala biti v vseh skupinah končana že na dan štiri kola. Vendar so nekatera moštva neupravičeno odlagala svoja srečanja, tako da je skoraj v vseh skupinah položaj na tabeli nejasen. Prav tako nekatera moštva, ki so se najprej prijavila, pozneje pa niso nastopila, so s tem napočila zmote. V tekmovalnem redu svoje skupine. Potrebno bi bilo, da moštva, ki imajo zaostala srečanja, čimprej odigrajo in s tem omogočijo reden potek ter pravčasen zaključek tekmovalja. Med vsemi skupinami je najzvojnija 3 skupina II. lige, ki je odigrala v redu vsa dosedanja kola. V posameznih skupinah je vistni red po četrtem kolu naslednji:

I. LIGA — A skupina: Elektra 18 in pol, Ministrstvo za finance 17 in pol, Ministrstvo za notranje zadeve 11 in pol, Gosposci I. 10, Zeleznikar II. 4 in pol, 6. Rdečo Ljubljana 3 (6) in Triglav film 1 točka. — B skupina: Doz I. in Zeleznikar I. po 11 in pol, Uprava za socialno zavarovanje 10 in pol, Svet za blaginjo promet 10 (6), MLO Ljubljana 9 (6), Javno tožilstvo 7 in pol (12), Direkcija PTT 6 in pol (12) in Slovenska filharmonija 5 in pol (12).

II. LIGA — A skupina: »Ljudska pravica« I. 19 in pol, Svet za industrijo 16, Razni 28. 12 in pol, Ministrstvo za finance II. 11, Narodna banka 4 (6), Tobačna tovarna 3 (6), Delavništv PTT brez točke. — B skupina: Gradis IMM I. 15, Svet za gradnje 13, Svet za izgradnjo ljudske oblasti 12, Lek II in pol, Zeleznikar III. 9 in pol, Gosposci II. 6 in Slovenija-česte 5 točk. — C skupina: Svet za ljudsko zdravstvo 11, Splošno stavbno podjetje I. 10 in pol, Gosposci svet 7 (12), Jugopetrol I in pol (6), ECZ 0 (12) in Litostroj 0 (6).

III. LIGA — Splošno stavbno podjetje II. 14 in pol, »Ljudska pravica« II. 14, DOZ II. 13 (6), Zeleznikar IV. 12 (6), Gradis IMM II. 7 in pol (12), Zeleznikar V. 3 in pol (6), Tobačna tovarna II. 1 (18) in Gosposci III. pol točke (12).

IV. LIGA — Splošno stavbno podjetje I. 14 in pol, »Ljudska pravica« I. 14, DOZ II. 13 (6), Zeleznikar IV. 12 (6), Gradis IMM II. 7 in pol (12), Zeleznikar V. 3 in pol (6), Tobačna tovarna II. 1 (18) in Gosposci III. pol točke (12).

V. LIGA — Splošno stavbno podjetje I. 14 in pol, »Ljudska pravica« I. 14, DOZ II. 13 (6), Zeleznikar IV. 12 (6), Gradis IMM II. 7 in pol (12), Zeleznikar V. 3 in pol (6), Tobačna tovarna II. 1 (18) in Gosposci III. pol točke (12).

Vošpernik novi mojstrski kandidat

Turnir prvokategornikov v Ljubljani se bliža koncu. Odigrati morajo še zadnje kolo ter prekinjena in odložena partije iz prejšnjih kol. Za doseg naslova vošpernika kandidata je bilo potrebnih 10 in pol točk, kar je že dosegel Zdravko Vošpernik (Triglav), ki se je uvrstil med slovenske mojstrske kandidate. Sledi mu klubski tovariš Marjan Benedičič, ki ima po predzadnjem kolu 10 točk in mu je potrebno samo še pol točke, da bo osvo-

Kdo so najhitrejši plavalci na svetu

Znano je, da spadajo med plavalne »veliesle« ZDA, Japonska, Francija, Madžarska, Češka, pa nas naglu razvoj Nizozemske v zaupni sezoni. Nizozemska, ki je bila že od nekaj let vodilna država v ženskem plavanju na svetu, je v moških disciplinah doslej znano zaostajala. Preteklo sezono pa so plavalci Nizozemske tako napredovali (samo na 100 m prosto), da so jih v Indonzi so plavalci, ki ne zaostajajo dosti za našimi najboljšimi sprinterji.

Med vsemi evropskimi državami (iz CSR, Portugalske in Albanije nimamo podatkov) je najmanj razvit plavalni sport v Grčiji, Turčiji in Luksemburgu. Na splošno lahko trdimo, da se je plavanje v zadnjih letih po vojni začelo tako hitro razvijati, da je že kar redkost najti državo, kjer ne bi imeli rekorderja z rezultatom okoli 1:01,0 na 100 m prosto.

Če upoštevamo, da se je plavalec s tem rezultatom že tik pred zadnjo svetovno vojnjo med najhitrejših Evropejce (deseti na evropski lestvici je l. 1940 plaval 1:00,8), potem nam je jasno, kako naglo se razvija plavalni sport v zadnjih sezonah po vsem svetu.

Redna in resnična poročila o snežnih razmerah v gorah

Planinci-smučarji pogrešajo poročil o snežnih razmerah v planinah. Nobena organizacija ni pravčasno uredila zbiranja teh podatkov. Najpšeje bi bilo, če bi iz določenih točk v planinah prejemali redna poročila, ki bi bila točna in zanesljiva. Poročila iz raznih turističnih krajev pa ne morejo biti merodajna tudi za vremenske razmere v planinah. Pri zbiranju podatkov je važno, da poročevalci pošiljajo stvarna poročila! Koliko razočaranja, upravičenega razburjenja in slabe volje povzročijo poročila o pršnici, na licu mesta, kamor si naravnjem pa najdes trd beton ali deževno brogotud obratno škoduje: Če beres o slabih snežnih razmerah, kasneje pa izveš od svojih znancev, da je bila ideaina smuka, je tudi obsojana vredno: Za pravilno in zanesljivo poročanje je treba imeti tudi več čuta odgovornosti!

Planinska zveza Slovenije bo od danes dalje redno objavljala poročila o snežnih razmerah v nekaterih pomembnejših gorskih krajih, in sicer na Komni, Vrščicu, Kravcu, Mozirski planini, vzhodnem in zahodnem Pohorju. Vsak petek bo kurir odnesel iz navedenih točk brzopetna poročila o temperaturi, vrsti in debelini snega ter o oblačnosti in vetrovnosti. Najbližja brzojavna postaja bo podatke takoj sporočila v Ljubljano, od koder bo ljubljanska ljudska postaja posredovala vsem meteorološkemu zavodu, objavila stanje v gorah v petek zjutraj. Vsako soboto zjutraj pa bo »Slovenski poročevalec« objavil poročila v svojem listu. Obiskovalce naših gor prosimo, da sporočijo Planinski zvezi Slovenije morebitne pomanjkljivosti pri objavi teh poročil ter hkrati pošljejo svoje pripombe.

Srajberjev spominski turnir

Sahovski klub Spartak je organiziral turnir, posvečen spomenu subotščine mojstra Sraja Berjeka. Turnir bo v obliki dvojnega turnirja s štirimi koly. Turnirju sodajo mednarodni mojster Dr. Trifunović, mojstri S. Vuković iz Beograda, Udovič in Bertok iz Zagreba, Tot iz Novega Sada, mojstrski kandidat P. Carev iz Sombora in najboljši domači šahisti. V prvem kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Vuković: Trifunović 0:1, Ridički: Bertok 0:1, Carev: Djantar prek v boljšem položaju za črna, Udovič: Tamaš 0:1, Tot: Buljovčič remi, Lendvaj: Segi 0:1.

Turnir v Beverwijk

V Beverwijk na Nizozemskem se je začel te dni mednarodni šahovski turnir, na katerem sodelujeta tudi Jugoslovana velemojster Kostić in mojster Fuderer. Dosejel je bilo odigranih pet kol. V petem kolu je dr. Euwe premagal Fuderja, O'Kelly Donnerja, Janofsky in Relletab pa sta remizirala. Partija Kramer: Kostić je prekinjena. V vodstvu je Euwe s 4 in pol točk pred Relistabom 3 in pol, O'Kellyem 3 točke itd.

Izdaja: Tiskovni konzorcij OF Slovenije

Direktor konzorcija Rudi Janžaba. — Glavni in odgovorni urednik Sergej Vošnjak. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-25. — Oglasi oddelek: Ljubljana, Selenburgova ulica 5, tel. 33-96, za ljubljanske naročnike 24-C, za zunanje naročnike 38-32. — Poštni predal številka 29. Tekoči račun NB 601-90321-0. Mesčna naročnina 149 din. Poštnina plačana v gotovini. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca«.

MED KORALI IN MORSKIM SOMI

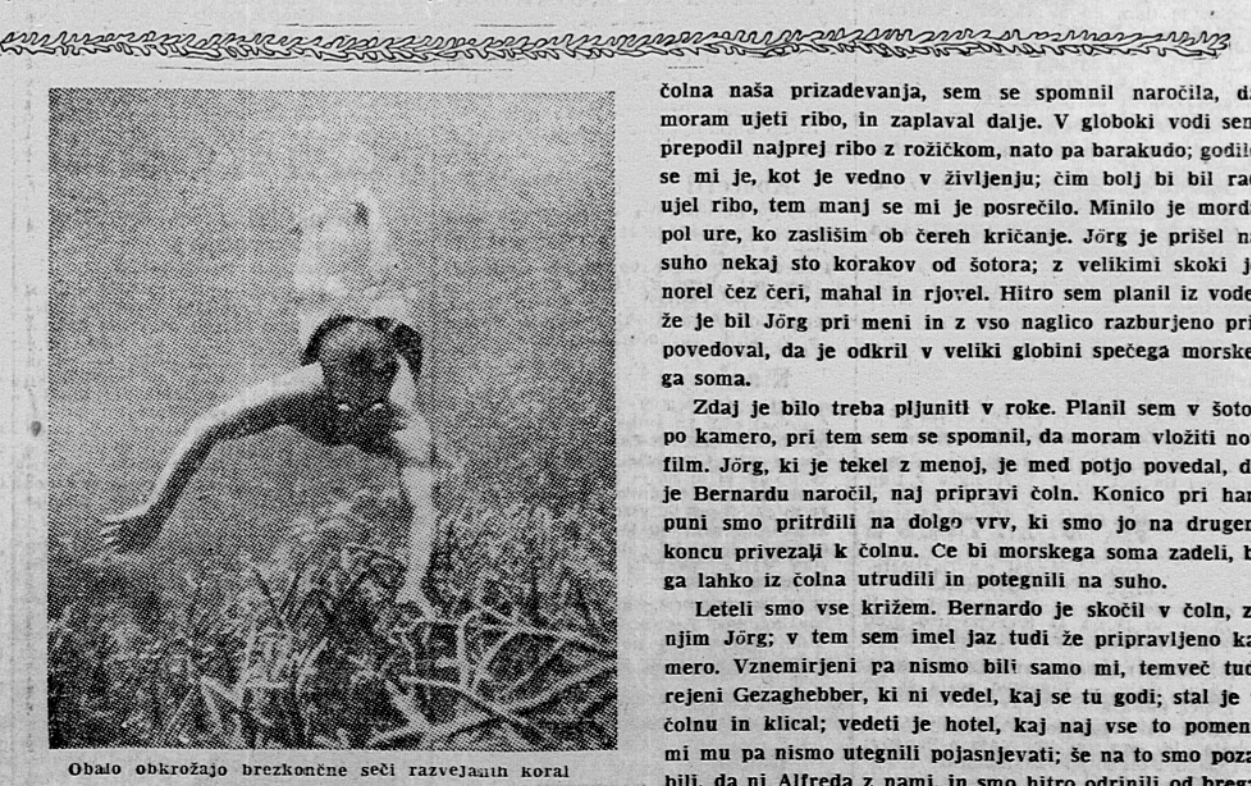
SPISAL HANS HAS — PREVEDEL AVGUSTIN PIRNAT 25

Vznemirilo nas je, kaj pomeni visoki obisk; kmalu smo zvedeli. Mynheer Gezaghebber nas je pozdravil s pretirano ljubeznivostjo in trdil, da se je pripeljal sem s prijatelji loviti ribe, toda doma so pozabili vabo, a so se spomnili, če se ne bi morda mi mimogrede potopili in nalovili nekaj ribic za vabo.

Aha, tu tiči zajec! Mynheer Gezaghebber je hotel poskusiti, če sploh znamo loviti ribe. Dobro — dobil bo vabo!

Sli smo torej na lov, da bi Mynheeru Gezaghebberu dobili vabo. Zdrknil sem v vodo naravnost pred sotorom. Jörg je plaval na levo, Alfred pa na desno ob obali. Prva večja riba, ki sem jo zagledal, je bila lepa, po dolgem rumeno-modro pisana žival, ki ji pravijo domačini zaradi svetlega rdečega gobca vrode bekija — Rdeči gobček! Pripravil sem harpuno za sunek in stegnil roko, nisem pa dregnil, ker sem si hotel ribo še nekoliko ogledati.

»Rdeči gobček« spominja še najbolj na dalmatinskega vrana, tudi ta je sanjač, prava umetniška narava. Ima nežne in harmonične kretnje, zdi se, da se mudi s svojimi mislimi čisto po drugih, lepših svetovih. Gleda, ko da je

Obalo obkrožajo brezkončne seči razvejanih koral

nekoč doživel veliko žalost, ki mu je pa pripomogla do notranjega bogastva. To lepo bitje ne hlata tako divje in požrešno kot druge ribe, temveč z gobčkom zasanjeno tiplje med koralami. Tu in tam si vzame kakšen grizljavo, da se pač preživi, toda to stori mimogrede in z veliko prikupnostjo.

Mynheeru Gezaghebberu naj pustim, da bo tega ljubeznivega sosedu nataknil na trnek? Se na misel mi ne pride! Naj še naprej sanjari, ne bom ga motil. Plaval sem naprej in pogledal, kje sta oba prijatelja. Jörg je lovil zunaj v globini. Alfred pa se je mudil pri svojem priljubljenem opravilu: Na plitvini je prežal pred koralno luknjo.

Alfred je spadal med tiste nenavadne ljudi, — to sva z Jörgom vedno ugotavljala — ki strašansko radi nagajajo. Le na ta način razumemo, zakaj se je že od mladih nog s takim ognjem in potrpljenjem posvetil delu, ki se je zdelo vse prej ko pametno. Za novo lovišče si je izbral velike, brezlične koralne sklade, prave labirinte, skozi katere so peljali brezštevilni hodniki. Navadno je pred hodniki, ki drže v te luknje, prežal na kakšne večje ribe, ki so plavale po tej smrajdi in ga vlekale za nos.

Ce je čakal pred eno luknjo, je riba prav gotovo pokukala pri drugi, ako pa jo je hotel zgrabiti tam, si je vitka žival spretno poiskala drug izhod. Ta enolična igra je

1 Haemulon sciurus. (Prevajalčeva opomba.)
2 Corvina nigra. (Prevajalčeva opomba.)